

ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ

УДК УДК: 911:3: 33:338.48

Михайло РУТИНСЬКИЙ

СУЧАСНА ТУРПРОДУКТНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЗАКАРПАТТЯ НА МІЖНАРОДНОМУ Й НАЦІОНАЛЬНОМУ ТУРИСТИЧНИХ РИНКАХ

Глобалізаційні процеси, що мають місце у світовій економіці, визначають сучасний характер розвитку міжнародного туристичного ринку та ведуть до поглиблення спеціалізації національних туристичних ринків. У свою чергу, на рівні національного туристичного ринку України фіксуємо дві закономірні тенденції:

- тенденцію подальшої диференціації обсягів туристичного освоєння окремих регіонів країни (за статистикою туробслуговування розрив між регіонами-лідерами і регіонами-аутсайдерами стабільно зростає з 1997 року);

- тенденцію подальшого росту сучасної турпродуктної спеціалізації і ринкового позиціонування комплексу туристичних послуг (турпакетів) окремих регіонів на загальнонаціональному ринку.

Окреслені реалії міжнародного й національного туристичних ринків визначають актуальність і наукову новизну усебічного дослідження сучасних трансформаційно-еволюційних процесів розвитку туризму й географічної організації модерного туристичного комплексу на рівні найперспективніших туристичних регіонів нашої країни.

Питання вивчення структури і функціонування національного туристичного ринку та його територіальної організації займають в економічних та економіко-географічних дослідженнях українських науковців вагомим місце. Серед останніх праць, у яких сформовано теоретико-методологічні засади вивчення туризму як економічної категорії і просторової данності, слід назвати у першу чергу комплексні монографічні дослідження В.І. Мацоли (1997) "Рекреаційно-туристичний комплекс України" [12] та В.А. Калитюка (1999) "Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку" [8].

Розгляд окремих аспектів туризму в національних дослідженнях представлений рядом не менш значущих монографій, зокрема працею О.О. Любіцевої (2002) "Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти)" [11], що присвячена геопросторовому аналізу туристичних ринків різних таксономічних рангів (від глобального до національного), працею О.О. Бейдика (2001) "Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування" [1], у якій розроблено теорію і методологію оцінки просторово-ресурсної складової туристичного ринку України в цілому та кожного з її адміністративних регіонів зокрема, працю А.А. Мірошніченко (1998) "Агрорекреаційні зони в Україні" [13] тощо.

Цінними для розгортання подальших наукових досліджень з туризму є публікації офіційного характеру, зокрема, "Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки", "Про стан та перспективи розвитку туризму в Україні (інформаційно-аналітичний матеріал для парламентських слухань), 2000 р.", статзбірники, публікації Державної туристичної адміністрації України і її Голови В.І.Цибуха [16, 21 й ін.] тощо.

В якості вагомим підґрунтя сучасних регіональних студій з туристичної проблематики розцінюємо досвід створення у 1998 році першої в незалежній Українській державі зведеної "Національної системи туристсько-екскурсійних маршрутів "Намісто Славутича" [14]. Широко представлена проблематика аналізу туристичних ринків і на міжнародних форумах останніх років [19, 20 та ін.] та періодиці [2, 6, 9, 15 та ін.]

Важливими для розуміння сутності процесів територіальної організації і турпродуктного позиціонування на туристичному ринку є низка регіональних досліджень, у яких географічним об'єктом аналізу виступає Карпатський регіон як окрема геотуристична

цілісність, а також таксономічно супідрядні адміністративні області й турареали, що його формують. Зокрема, тут слід назвати монографію д.е.н. В.К. Євдокименка (1996) "Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації)" [22], у якій накреслено цілісну стратегію управління розвитком регіонального туристичного комплексу, а також праці В.С. Кравціва, В.І. Гетьмана, П.В. Жука, В.І. Мацоли та ряду інших дослідників [3-5, 9, 10 й ін.].

Турпродуктна спеціалізація регіону полягає у постачанні ним на міжнародній і національній туристичні ринки комплексу туристичного обслуговування (набору турпакетів), якісно відмінного (і свідомо позиційованого) від типологічно подібних турпакетів, що пропонуються на ринок збуту турпослуг усіма іншими регіонами.

Розгляд сучасної турпродуктної спеціалізації Закарпатського регіону як одного з найперспективніших туристичних регіонів України, є основною ціллю даного дослідження. Відповідно до внутрішньорегіональних особливостей турпродуктної спеціалізації Закарпаття, у дослідженні поставлено за мету проаналізувати зв'язок між туристичною спеціалізацією та характером територіальної організації туризму у регіоні.

На Закарпатську область припадає всього 2,1% (12,8 тис. км²) території і 2,6% (1254,6 тис. осіб) населення України. Область поділена на 13 адміністративних районів, має 3 міста обласного підпорядкування, у найбільшому з них – Ужгороді – проживає 126,5 тис. осіб.

Проте Закарпаття – це найунікальніша в природно-географічному та історико-культурному відношеннях область заходу України. Завдяки сукупній дії ряду сприятливих чинників за Закарпаттям закріпився стійкий імідж одного з найбільш привабливих і престижних туристичних регіонів держави (в Україні за туристичною привабливістю і престижністю відпочинку область поступається лише АР Криму).

Найважливішою особливістю Закарпаття є те, що це найзахідніша область України і єдина серед областей держави, що межує одразу з чотирма країнами Центральної Європи: Польщею, Словаччиною, Угорщиною і Румунією. Ця особливість уже сама по собі перетворює Закарпаття на транскордонний "поліус" притягання туристичних потоків із Заходу й Сходу, Півночі й Півдня Європейського континенту.

У Закарпатській області схрещуються 4 важливі міжнародні автотранспортні магістралі (E50, E58, E81, E573), що сполучають Європейський Союз з Україною, Росією, державами Центральної Азії (для порівняння – у сусідній Львівщині є лише дві – А4, E49). Область має залізничне сполучення практично з усіма столицями Південної і Центральної Європи. З початком ХХІ століття ці автомагістралі перетворюються у міжнародні транзитно-туристичні коридори з розгалуженою інфраструктурою приватних мотелів, кемпінгів, ресторанів, сервіс-центрів, що здійснюють обслуговування транзитно-туристичних потоків.

Розвитку транскордонного туризму (передусім транзитного) сприяє найбільш розгалужена в Україні мережа митних переходів, їх в області нараховується аж 19. Така "відкритість" прикордонної області для міжнародних туристичних потоків – друга ключова передумова становлення Закарпаття як привабливого курортно-туристичного регіону європейського масштабу.

Стан розвитку внутрішньообласної дорожньо-транспортної інфраструктури також слід оцінювати як достатньо сприятливий. Незважаючи на гірський рельєф та відсутність великих міст, щільність автомобільних доріг державного, обласного та місцевого значення становить в середньому по області 0,32 км/км². Це, по перше, зумовлює щорічне нарощення туристичних потоків самодіяльних мото- й автотуристів. По друге, дає змогу охопити екскурсійно-туристичними маршрутами практично всі найцікавіші історико-культурні та природні атракції області, і передусім самобутні пам'ятки старожитньої сакральної і сельбищної архітектури та мальовничі карпатські резервати природи, регіональні ландшафтні і національні природні парки.

Закарпаття – найбільш гірська область України. Близько 80 % її території входить до складу Карпатської гірської системи. Наймальовничіші високо- й середньогірні масиви

Карпат: Верховинський хребет, Черногора, Горгани, Свидовець, Полонинський хребет, Рахівський масив, Вулканічні Карпати відмежовують область від решти території України, що додає самобутності багатовіковій традиційній культурі населення цього гірського краю.

З іншими регіонами України Закарпаття сполучають високогірні карпатські перевали (від 931 до 1014 метрів над рівнем моря): Яблуницький, Вишківський, Ужоцький, Верещинський і Воловецький. Вони є головними автотуристичними коридорами гірської системи Українських Карпат.

Закарпаття – багатонаціональний край. Тут з давніх часів у тісному сусідстві проживають українці (80,51% від усього населення області), угорці (12,08%), румуни (2,56%), росіяни (2,47%), цигани (1,12%), словаки (0,45%), німці (0,28 %) [За матеріалами перепису України 2002 р.]. Давні й стійкі традиції добросусідства створюють особливу атмосферу дуже гостинного ставлення до туристів. Це гостинне ставлення виступає ще однією вагомою запорукою перетворення краю на найкolorитніший осередок міжнародного туризму в Центрально-Східній Європі.

Закарпаття вважається одним з найзалісненіших регіонів не лише України, а й серед сусідніх країн Європи. 52% території області вкривають низинні, передгірні та гірські ліси. І майже половина з них – це унікальні екосистеми дубово-букових і хвойних карпатських пралісів, що перебувають під охороною держави та використовуються лише для цілей розвитку екологічного туризму.

Загалом в області нараховується 415 об'єктів природно-заповідного фонду держави. Серед них: міжнародний біосферний резерват “Східні Карпати”, Карпатський біосферний резерват, Карпатський НПП, ІПП “Синевир”. Рекреаційні зони названих об'єктів природно-заповідного фонду Українських Карпат – “золоте дно” для цільового інвестування в розвиток транскордонного екологічного, пригодницько-екстремального й екзотичного туризму. В околі об'єктів природно-заповідного фонду з їх рекреаційною інфраструктурою є передумови для відродження ліцензованого міжнародного мисливського туризму з огляду на близьке сусідство Закарпатського краю з державами Європейського Союзу.

Закарпаття у період існування СРСР рахувалося елітарною оздоровчо-курортною зоною в масштабі цілого Радянського Союзу. Тут полюбляли відпочивати найвпливовіші комуністичні і військові лідери колишнього СРСР. Цією славою елітарного курорту загальносоюзного масштабу Закарпаття завдячує передусім своїм унікальним бальнеологічним ресурсам. На території області сконцентровано 50 родовищ мінеральних вод різноманітних бальнеолікувальних профілів. Серед них: вуглекислі, кремнієві, сірководневі, залізисті, сульфідні, сульфатні, кальцієво-магнієві та інші типи вод з багатим мікроелементним складом та мінералізацією від 4 до 35 г/дм³. Курортну славу Закарпаттю принесли також гірськовулканічні, насичені рідкісними мікроелементами термальні води з температурою до 30-35 °С, подібними до яких є лише мінеральні терми угорського курорту Хайдусобосло та Піренейських гір.

Завдяки багатству та унікальному поєднанню різноманітних мінеральних вод, їх збалансованому мікроелементному складу, універсальності й вражаючій ефективності їх терапевтичного застосування Закарпаття в історичних хроніках отримало назву “Срібна земля” як еталонний край екологічної чистоти і здоров'я.

Загалом в області нараховується близько 160 бальнеологічних санаторіїв і пансіонатів, будинків відпочинку готельного типу і туристичних баз, що можуть прийняти одночасно до 6,5 тис. туристів.

За особливостями рельєфу, ландшафтно-кліматичними, етнокультурними й соціально-економічними характеристиками на території Закарпаття доцільно виділяти три рекреаційно-туристичні зони:

- Північно-Західна (межує з Львівщиною), що включає в себе Велико-Березнянський, Воловецький, Міжгірський, Перечинський і Свалявський райони.
- Центрально-Східна, що об'єднує великі гірські Іршавський, Хустський, Тячівський і

Рахівський райони.

- Південна, економічно найрозвинутіша зона, що межує з трьома європейськими країнами і об'єднує Ужгородський, Мукачівський, Берегівський і Виноградівський райони.

Відповідно, курортна рекреація і туризм у кожній з цих зон мають свої внутрішньорегіональні відмінності, що веде до урізноманітнення турпродукту.

Центральне місце в туристичному комплексі Закарпатської області посідає *стаціонарна оздоровча рекреація*. Вона реалізується через створення висококонкурентного курортного турпродукту, що за оздоровчим ефектом і різноманітністю комплексу послуг майже не поступається кращим курортним стандартам Німеччини, Угорщини, Польщі. Основою даного турпродукту є стаціонарне комплексне оздоровлення під наглядом кваліфікованого медперсоналу (індивідуальний підхід до кожного клієнта), що включає в себе діагностику захворювань, курс питного лікування, інгаляції мінеральними водами, прийом соляних і термальних ванн, лікувальні грязь- і кліматотерапію, спортивно-реабілітаційну медицину в гірськолисових ландшафтах Карпат, дієтичне харчування натуральними екологічно чистими продуктами. Сервіс: проживання у невеликих комфортабельних котеджах (номери з усіма зручностями) доповнюється набором інфраструктурних закладів курортного дозвілля -- баром-рестораном, диско-клубом, басейном, фінською і російською саунами, соляриєм, перукарнею, інтернет-зв'язком, пунктом обміну валюти, пунктом прокату туристичного та гірського спорядження, спортивними залами та майданчиками, дитячими ігровими площадками, парком-дендрарієм, охоронною автостоянкою тощо.

Курортний турпродукт, наближений до європейських стандартів якості, реалізують такі елітарні бальнеологічні санаторії і пансіонати Закарпаття:

- у Північно-Західній зоні: "Соляне Закарпаття", "Поляна", "Квітка полонини", "Верховина", "Плай", "Полонина", "Лумшори" й ін.
- у Центрально-Східній зоні: "Гірська Тиса", "Шаян", "Нарцис", "Трембіта" і ін.
- у Південній зоні: "Синяк", "Боржава", "Карпати", "Косино", "Латориця" й ін.

Стаціонарна курортна рекреація доповнюється насиченою екскурсійно-туристичною програмою. Зокрема:

- з курортів Північно-Західної зони організуються подорожі до Львова, Трускавця, Ужгорода, Мукачівського замку, Хуста (у заповідну "Долину нарцисів"), у НПП "Сколівські Бескиди", НПП "Синевир" (до високогірного (989 м. над рівнем моря) о. Синевир), у центри гірського туризму Воловець і Міжгір'я; пішохідні екотуристичними стежками на хребти Полонину Руну (1479 м.), Полонину Боржаву та ін.
- з курортів Центрально-Східної зони організуються подорожі в Ужгород, Сваляву, у Карпатський біосферний резерват та Карпатський НПП, на о.Синевир, у резервати "Свидовельський" і "Зачарована долина", до руїн Довжанського і Бронецького замків, а також пішохідні походи високогірною Рахівщиною до найвищих вершин Українських Карпат.
- з курортів Південної зони організуються екскурсії в Ужгород (відвідування театрів, музеїв, вишних барів), Мукачеве (замок "Паланок"), Сваляву, Хуст (у заповідну "Долину нарцисів"), у НПП "Синевир", в підземні лабіринти давніх солекопалень, Музей історії солерудника і до Соляних озер курорту Сологвино, а також транскордонні 1-2-денні тури, що знайомлять з життям і культурою Українсько-Румунсько-Угорсько-Словацько-Польського прикордоння.

Наступною галуззю спеціалізації туристичного комплексу Закарпаття є *гірський туризм*. В області створена інфраструктура для активного розвитку і зимових, і літніх видів гірського туризму.

На туристичному ринку України Закарпаття є лідером щодо створення і обсягів реалізації гірськолижного турпродукту. Завдяки унікальним гірсьокліматичним умовам період його реалізації триває з кінця листопада до середини березня. Підприємства найбільшої в регіоні асоціації "Закарпаттурист" пропонують клієнтам на вибір 29

гірськолижних трас різних категорій складності протяжністю від 200 до 1400 метрів.

Поряд з туристичними базами асоціації, зорієнтованими на середньозабезпечений споживацький сегмент, і передусім молодь, з 2-ої пол. 1990-их років інтенсивно розбудовується модерна інфраструктура елітарних висококомфортбельних приватних туркомплексів, що виходять на ринок міжнародного гірськолижного туризму з турипродуктом на рівні кращих європейських стандартів обслуговування. Яскравим прикладом таких туркомплексів є модерний туркомплекс СТК "Синяк", відкритий у 2000 році поблизу елітарного бальнеологічного санаторію "Синяк" у передгір'ї Вулканічного хребта Карпат біля гори Синяк. Висококласні траси для гірських лиж, скейбордингу тощо й сучасна інфраструктура дали змогу СТК "Синяк" вибороти право на прийом і організацію 35-их міжнародних юнацьких зимових Олімпійських ігор у 2004 році.

Гірськолижний турипродукт європейських стандартів якості реалізують такі елітарні туркомплекси Закарпаття:

- у Північно-Західній зоні: "Подобовець-2000" (рекомендується), "Форель", "Пікуй", "Дубовий гай" й ін.
- у Центрально-Східній зоні: "Драгобрат" (рекомендується), "Едельвейс", "Гіса", "Трембіта" й ін.
- у Південній зоні: "Синяк" (рекомендується) та ін.

У літній період на туркомплексах Закарпаття на даний час найбільший розвиток отримав пішохідний туризм і сплави гірськими річками.

Традиційним для області є екскурсійно-пізнавальний туризм. Найбільшою популярністю серед українських туристів користуються тури:

- В древній Ужгород – місто, яке поряд з Львовом, Чернівцями і Кам'янцем-Подільським відносять до одного з наймальовничіших туристичних центрів заходу України. Туристів столиця краю приваблює міським замком з унікальними музейними експозиціями, Кафедральним собором (1646 р.), Ратушею та архітектурним ансамблем історичного центру міста.
- Замками в Ужгороді й Мукачеві з багатими музейними експозиціями та величними руїнами замків Закарпаття, збудованих на місці давньослов'янських городищ IX-XII століття: Невицького, Середнянського (руїни рицарського замку тамплієрів, XIII ст.), Виноградівського ("Канків", 1307 р.), Королевського ("Пялаб", 1315 р.), Хустського, Мужіївського, Квасівського.
- Старожитніми пам'ятками сакральної архітектури горян XVII-XVIII століть (дерев'яні, збудовані без єдиного гвіздка храми і дзвіниці з унікальними давньослов'янськими різьбленнями та орнаментами).
- У біосферні резервати на національні природні парки краю.
- До кратеру падіння в 1866 році найбільшого в Європі Княгининського метеорита, уламки якого експонуються в музеях Відня, Москви та Закарпатському краєзнавчому музеї.

Інноваційним видом туризму у Закарпатській області, що набуває дедалі більшої популярності, виступає *етнографічно-фестивальний туризм*, який часто поєднується із *винним та екзотичним туризмом*. Основним осередком етнографічно-фестивального туризму є високогірна Рахівщина з багатими традиціями горян-гуцулів. Об'єктами туристичного притягання виступають тут багатолюдні народні фестивалі гуцульського мистецтва, ярмарки виробів гуцульських умільців, свята "Гуцульська бриндзя", "Проводи вівчарів на полонину", паради різдвяних вертепів та інші цікаві фольклорно-обрядові музично-танцювальні дійства.

Високоперспективним потенційним турипродуктом, що може сформуватися на основі ландшафтів гірських баз і туркомплексів Закарпаття, є *транскордонний кінний туризм* з прокладанням багатоденних маршрутів різних протяжності і категорій складності Карпатською гірською системою з Польщі через Закарпаття в Румунію (Південні Карпати). З 2000 року на багатьох приватних туркомплексах області започаткована робота по створенню інфраструктури кінного туризму (навчання верховій їзді, прокат породистих коней,

маркування радіальних кінно-туристичних маршрутів і т.і.).

Неабияку інвестиційну привабливість має відродження на Закарпатті інфраструктури міжнародного мисливського туризму. Акцент при цьому фокусується на пошуку закордонних інвестицій для реалізації цільових конкретних проектів будівництва в гірськолісових ландшафтах Карпат невеликих висококомфортабельних мисливських будинків закритого типу та супутньої інфраструктури для обслуговування заможних європейських туристів та VIP-персон (ліцензоване полювання на європейського оленя, вепра, рись, вовка з подальшою обробкою (консервування, вичинка шкіри, муміфікація тощо) і транспортуванням здобичі у місце постійного проживання клієнта).

Високоприбутковим турипродуктом, потенціал якого туркомплексами області освоєно менш ніж на 5-10%, є також водний туризм – сплав гірськими річками на байдарках, каное, плотах (рафтинг). На даний час гірський сплав у Закарпатті практикується на локальних ділянках річок Біла Тиса, Чорна Тиса, Терсбля, Тересва, Ріка, Боржава та ін. поблизу престижних санаторіїв та туркомплексів.

Щодо форм туробслуговування, то в Закарпатті поряд з подальшим розвитком модерних туркомплексів місткістю від 20 до 500 осіб, найдинамічніше серед областей України розвивається сільський зелений туризм [7]. Завдяки цьому на національному і міжнародному туристичних ринках регіон посідає дедалі міцніші позиції щодо ексклюзивних відпочинкових турів у малих карпатських селах із етнографічно самобутнім бойківським та гуцульським колоритом.

Матеріали дослідження сучасної турипродуктної спеціалізації Закарпаття на міжнародному й національному туристичних ринках дають підстави вести мову про те, що за набором видів і форм туристичного обслуговування, характером територіальної організації галузі та наявним потенціалом розвитку модерної транскордонної туриндустрії Закарпаття займає одну з найвищих позицій (поступається лише Львівщині) у рейтингу туристично найпопулярніших регіонів України (внутрішній і в'їздний туризм) і Центрально-Східної Європи (міжнародний туризм).

Література:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К.: ВІЦ “Київ, ун-т”, 2001. – 395 с.
2. Безносюк В. Туризм і його місце в соціально-економічному розвитку України // Регіональна економіка. – 2002. - №1
3. Гетьман В.І. Курортно-рекреаційні системи Українських Карпат // УГЖ. – 1999. - №3. – с.34-37
4. Гетьман В.І. Сучасний стан і перспективи розвитку курортної справи в Карпатському регіоні // Гори і люди (у контексті сталого розвитку). Матеріали міжнар. конф. (м.Рахів, 14-18 жовтня, 2002 р.). – с.39-41
5. Гринів Л., Мацола В. Розвиток рекреаційного підприємництва в Українських Карпатах // Проблеми регіональної політики: Зб. наук. пр. / Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 1995. – с.109-118
6. Иванух Р., Жученко В. Стратегические проблемы развития туристско-рекреационного комплекса Украины // Экономика Украины. – 1997. - №1. – с.65-71
7. Зінько Ю.В. Шанси і загрози розвитку сільського зеленого туризму в Україні // Відпочинок у сільській місцевості в Україні у ХХІ столітті: проблеми і перспективи. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Переяслав-Хмельницький, 2000. – с.34-36
8. Калитюк В.А. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку.- Львів, 1999. – 162с.
9. Кравців В.С., Жук П.В. Концептуальні основи перспективного розвитку рекреаційної індустрії в Карпатах // Економіка України. – 1993. - №12. – с.61
10. Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Копач М.В. Рекреаційна політика у Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації. - Чернівці: Прут, 1995. –

72 с.

11. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.
12. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с.
13. Мирошниченко А.А. Аграрнорекреационные зоны в Украине. - Днепропетровск: Б.в., 1998. – 170 с.
14. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів "Намісто Славутича". – Київ, 1998. – 401 с.
15. Прейгер Д., Малярчук І. Розвиток іноземного туризму в Україні в контексті розбудови міжнародних транспортних коридорів // Економіка України. – 2001. - №6. – с.20-28
16. Про стан та перспективи розвитку туризму в Україні (інформаційно-аналітичний матеріал для парламентських слухань). – К.: КІТЕП, 2000. - 87 с.
17. Рутинський М.Й. Географія туризму України: Навч.-метод. посібник. – Львів: Фенікс, 2002. – 107 с.
18. Симоненко Б.К. Регіони України: проблеми розвитку. – К.: Наукова думка, 1997
19. Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – 559 с.
20. Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно-исторические предпосылки и последствия. Материалы IV Междунар. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – 328 с.
21. Цибух В.І. Проблеми і завдання розвитку туризму в Україні в ХХІ столітті // Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно-исторические предпосылки и последствия. Материалы IV Междунар. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). -- Донецк, 2002. - с.3-14
22. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). - Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.

Summary:

MODERN SPECIALIZATION OF TOURIST PRODUCT OF ZAKARPATTYA REGION IN INTERNATIONAL AND NATION TOURIST MARKET

Specialization of tourist product of Zakarpattya region in accordance to realities of modern international market of tourist service is analyzed in the article. Detail characteristics of Zakarpattya region's tourist product that is of nation and international importance in the tourist market are divan. Priorities of intra-regional tourist specialization and feathers of forming of the tourist regions are examined.

УДК 911.9: 377 (477.8)

Володимир МАТВІЇВ, Ігор РОЖКО, Володимир ДЕРЕВ'ЯНИЙ

ЛАНДШАФТНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПІШОХІДНОГО ТУРИЗМУ В ГОРГАНАХ

Горгана, згідно своєї специфіки, дозволяють розвивати активний туризм, з елементами екстремальних ситуацій. Ця особливість регіону призвела до того, що вони і сьогодні з точки зору розвитку туризму залишаються найменш освоєною частиною Українських Карпат і, таким чином, володіють перспективою.

Найбільш масовим і популярним серед мобільних видів туризму був і залишається пішохідний туризм. Українські Карпати, завдяки своїй доступності, мальовничості та високій пішохідній прохідності завжди користувалися попитом у туристів.